

Türkiye ve Çin'deki açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinin ve ders malzemelerinin karşılaştırılması: Anadolu Üniversitesi ve Şanghay Açık Üniversitesi örneği

Arş. Gör. Hakan ALTINPULLUK^a

^a Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Eskişehir, Türkiye 26470

Özet

Bu çalışmada, Türkiye ve Çin'deki açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinin ve kullanılan ders malzemelerinin incelenmesi ve karşılaştırmalarının yapılması amaçlanmıştır. Bu kapsamda, Türkiye ve Çin'de açık ve uzaktan öğrenme hizmeti sunan, yüksek öğrenci sayısına sahip ve saygın iki kurum olan Anadolu Üniversitesi ve Şanghay Açık Üniversitesi incelenmiş ve çeşitli boyutlarda karşılaştırılmıştır. Çalışmada, önce üniversiteler genel olarak tanıtılmış, kullanılan açık ve uzaktan öğrenme ders malzemeleri tartışılmış ve özet tabloda iki üniversitenin tüm özellikleri karşılaştırılmıştır. Bu çalışma, Türkiye ve Çin'de uygulanan sistemsel benzerliklerin ve farklılıkların belirlenmesi, açık ve uzaktan öğrenme alanında daha etkili çalışmaların ve işbirliklerinin geliştirilmesi ve karşılıklı örnek alınması gereken uygulamaların paylaşılması açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Sözcükler: Anadolu Üniversitesi, Şanghay Açık Üniversitesi, açık ve uzaktan öğrenme sistemleri.

Abstract

In this study, it is aimed to compare and analyse the course materials in open and distance learning systems in Turkey and China. To achieve this aim, Anadolu University and Shanghai Open University are analysed and compared in different dimensions. Both universities which are highly populated and prestigious, provide open and distance learning in Turkey and China. In this study, the two universities are introduced, open and distance learning course materials used in these universities are discussed and all qualities of both universities are compared and given in a pivottable. This study is important in identifying the similarities and differences related to the systems applied and in the development of more effective studies, cooperation and sharing the representative application to implement in the field open and distance learning in Turkey and China.

Keywords: Anadolu University, Shanghai Open University, open and distance learning systems.

Kaynak Gösterme

Altınpulluk, H. (2016). Türkiye ve Çin'deki açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinin ve ders malzemelerinin karşılaştırılması: Anadolu Üniversitesi ve Şanghay Açık Üniversitesi örneği. *AUAd*, 2(4), 22-36.

Giriş

Anadolu Üniversitesi, açık ve uzaktan öğrenme hizmeti veren bir eğitim-öğretim kurumu olarak dünyanın en yüksek öğrenci sayısına sahip mega üniversitelerinden biridir. Yalnızca Türkiye'nin değil, Avrupa'nın da en yüksek katılımlı Açıköğretim Sistemini bünyesinde bulundurmaktadır. Şanghay Açık Üniversitesi ise, Çin Halk Cumhuriyeti'nde bulunan 6 açık üniversiteden biri olarak açık ve uzaktan öğrenme faaliyetleri yürütmektedir. Yapılan araştırmada, Türkiye ve Çin'in bu iki büyük üniversitesinin belli boyutlarda karşılaştırması gerçekleştirilerek benzer ve farklı yönleri ortaya konmuştur. Özellikle e-öğrenme malzemeleri açısından karşılaştırılan bu üniversitelerin birbirlerinden üstün ve sınırlı yönlerinin bulunduğu, model alınması gereken uygulamalara sahip oldukları ve işbirliği fırsatlarının gerekliliği belirlenmiştir.

Anadolu Üniversitesi'nin Genel Tanıtımı

1958 yılında kurulan Anadolu Üniversitesi 30 bini örgün eğitim sisteminde olmak üzere yaklaşık 2 milyon 700 bin öğrenciye sahiptir (Anadolu Üniversitesi, 2016a). Bu öğrencilerin büyük bölümü Açıköğretim Sistemine kayıtlı aktif ve pasif öğrencilerden oluşmaktadır. Bu rakamlarla, Avrupa'nın en yüksek, dünyanın da üçüncü en yüksek öğrenci sayısına sahip üniversitesidir. Yalnızca, Hindistan'da bulunan İndira Gandhi Ulusal Açık Üniversitesi ve Bangladeş Ulusal Üniversitesi'nin öğrenci sayıları Anadolu Üniversitesi'nden yüksektir (Wikipedia, 2016).

Toplam 17 fakültenin 3 adedinin açık ve uzaktan öğrenme sistemi uyguladığı Anadolu Üniversitesi 30 araştırma merkezine ev sahipliği yapmaktadır. Toplam 2537 öğretim elemanının çalıştığı üniversite ayrıca yaklaşık 1000 yabancı uyruklu öğrenciye de öğrenim olanağı sağlamaktadır (Anadolu Üniversitesi, 2016a). Anadolu Üniversitesi'nde Açıköğretim Sistemi ise 1982 yılından itibaren uygulanmaktadır. Yıllar geçtikçe öğrenci sayısını katlayarak artıran Açıköğretim Sistemi kapsamında, Açıköğretim Fakültesi, İktisat Fakültesi ve İşletme Fakültesi bulunmaktadır.

Anadolu Üniversitesi'nde Kullanılan Açık ve Uzaktan Öğrenme Ders Malzemeleri

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi'nde ders malzemelerinin en yoğun üretildiği ve geliştirildiği yer Öğrenme Teknolojileri Ar-Ge (ÖTAG) birimidir. Açık ve uzaktan ders malzemeleri kapsamında çok çeşitli alanlarda üretim süreci devam etmektedir. Bunlardan en önemlisi, 2015-2016 Bahar döneminde tanıtılan Anadolium e-kampüs sistemidir. Dağınık

olarak çeşitli platformlara bölünmüş olan e-öğrenme malzemelerini tek bir platformda toplayan ve bu malzemeleri ilişkilendiren bu sistem Blackboard adlı öğrenme yönetim sistemi altyapısı üzerine kurulmuştur. Bu ortamın en büyük avantajı öğrenen-öğrenen ve öğrenen-öğreten etkileşimini üst düzeyde sağlayabilmesi ve öğrenme analitikleriyle öğrenenlerin takibinin yapılabilmesidir. Anadolium e-kampüs sistemi, canlı ders (e-seminer) platformu ve mobil uygulama bileşenlerini de içerisinde barındırmaktadır. E-kampüs sistemi ayrıca sınav sistemi, sosyal ağ yönetimi ve öğrenci destek sistemini de kapsamaktadır (Anadolu Üniversitesi, 2016b).

Tüm ders malzemelerini tek bir platformda toplayarak, öğrenenlerin daha etkili ve verimli çalışmalar yapmalarına olanak sağlayan Anadolium e-kampüs sistemi kapsamında, e-seminer kayıtları, konu anlatım videoları, ünite özetleri, 1 soru 1 cevap videoları, TRT okul videoları, PDF şeklinde ders kitapları, ünite metni, ünite özetleri, sesli kitaplar, çıkmış sınav soruları ve yaprak testler gibi çok çeşitli ders malzemeleri sunulmaktadır.

Açıköğretim Sistemi'nde basılı kitaplar da kullanılmaya ve öğrencilere dağıtılmaya devam etmektedir. Sistemde her yıl yaklaşık 12 milyon cilt kitap basılmakta ve 1082 farklı türde kitap öğrencilere ulaştırılmaktadır. Anadolu Üniversitesi televizyon yayınları aracılığıyla da öğrencilerine ulaşmaktadır. TRT-Okul kanalında, Anadolu Üniversitesi günlük 12 saat yayın yapma hakkına sahiptir (Anadolu Üniversitesi, 2015).

1 soru 1 cevap projesiyle 2-4 dakikalık videolar aracılığıyla soru üzerinden konu anlatımları yapılmaktadır. Sistemde kullanılan bir diğer uygulama, doğaçlama anlatım ve ünite animasyonlarıdır. Doğaçlama anlatımlarda; çekilen ses ve ekran görüntü kayıtlarının kurgu senaryoları oluşturulup animasyonları üretilmektedir. Uygulamalı dersler için günlük hayattan, örnek olay senaryoları hazırlanmakta ve bu senaryolar çizgi animasyonlar ile canlandırılmaktadır (AÖ e-bülten, 2015). Böylece ilgi çekici ve etkileşimli öğrenme malzemeleri öğrenenlere sunulmaktadır.

Açıköğretim Sistemi'nde karekod kullanımı basılı kitaplara entegre edilerek kullanılmaya başlanmıştır. Mobil uygulamanın taradığı karekod ile 1 soru 1 cevap, konu anlatımları ve o konuyla ilgili web bağlantılarına yönlendirme yapılabilmektedir (AÖ e-bülten, 2015).

E-seminer dersleri de 2016-2017 Güz döneminden itibaren Blackboard sistemine bütünleşmiş bulunan Collaborate ile gerçekleştirilmektedir. Sesli ve görüntülü olarak eşzamanlı işlenen derslerin kayıtları, Anadolium e-kampüs sistemine yüklenmektedir. Ayrıca Articulate programı kullanılarak etkileşimli arayüze sahip e-ders malzemeleri üretilmektedir.

İşitsel ve görsel zenginleştirmelerin yapıldığı bu derslerin hazırlanmasında kitap ünitelerinden yola çıkılmaktadır. Sesli kitaplar ise, görme engelli öğrenenlere yönelik olarak geliştirilmiştir. Geliştirilen kitaplarda sayfa ve başlıklar arasında yönlendirme yapılabilmektedir (AÖ e-bülten, 2015). Ayrıca TV yapım merkezinde de, profesyonel çekimlerle derslerin üniteler halinde anlatımları gerçekleştirilmektedir.

Şanghai Açık Üniversitesi'nin Genel Tanıtımı

24 milyon nüfusuyla dünyanın kent nüfusu en yüksek kenti olan Şanghai, gelenekselle modern birleştiren bir şehir olarak Şanghai Açık Üniversitesi'ne (Shanghai Open University/SOU) ev sahipliği yapmaktadır. Şanghai Açık Üniversitesi, bu gelişmiş metropole yakışan bir kurum olarak, zengin öğrenme ortamları ve ders malzemeleri ile başarılı öğrencileri kendi bünyesine katmaya çalışan Çin'in altı ulusal açık üniversitesinden biri ve Asya Açık Üniversiteler Birliği (Asian Association of Open Universities) üyesidir. Şanghai'ı bir "öğrenen şehir" yapma amacıyla olan üniversite, "her şey her bir öğrenenimiz için" mottosuyla öğrenenlerini merkeze alan ve tüm eğitsel kaynaklarını açıklık felsefesiyle sunan bir yaklaşım izlemektedir. 1960'da Şanghai Televizyon Üniversitesi (Shanghai TV University / STVU) adıyla kurulan ve 2012'de Şanghai Açık Üniversitesi ile resmi olarak ismi değiştirilen bu üniversitede eski bir Televizyon Üniversitesi olmanın etkileri gözlenmektedir. Ancak, televizyonun yanı sıra artırılmış gerçeklik, sanal gerçeklik, mobil öğrenme, oyun tabanlı öğrenme, mikro videolar, kitlesel açık çevrimiçi dersler, beyin dalgaları, göz hareketlerini izleme sistemleri gibi yeni teknolojik yaklaşımlarının da öğrenme süreçlerinde aktif bir şekilde kullanıldığı görülmektedir.

Şanghai Açık Üniversitesi'nde eyaletin farklı yerlerindeki 17 bölgede 41 Branş Okulu bulunmaktadır. 61 lisans ve ön lisans programı kapsamında, 1480 tam zamanlı öğretim elemanı, 2730 yarı zamanlı öğretim elemanı görev yapmaktadır.

Karma (blended) öğretim modelinin uygulandığı üniversitede, toplam 110.000 lisans ve ön lisans öğrencisi bulunmaktadır. Bunların 1310'u ise engelli öğrencidir. Ayrıca, üniversitede 251 kişi 65 yaş üstü yetişkin öğrenci olarak lisans seviyesinde öğrenimlerini sürdürmektedir. Şanghai Açık Üniversitesi'nde 560.000 derecesi bulunmayan (non-degree) programlarda kayıtlı öğrenci bulunmaktadır.

Şanghai Açık Üniversitesi ile ilgili dikkat çekici özelliklerden biri de, öğrenenlerin bir bölümünün engelliler, yaşlı bireyler, cezaevi hükümlüleri ve göçmen işçilerden oluşmasıdır. Öğrencilerinin %40'ı göçmen işçilerden oluşan üniversitede tüm yurttaşların eğitim hizmeti

almasına ve fırsat eşitliği sağlanmasına azami ölçüde önem verilmektedir. Bunun dışında, yetişkin öğrenme ve yaşam boyu öğrenme çok önemsenen iki kavram olarak dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, bazı öğrencilerinin çok yaşlı bireylerden oluşması, bu iki kavramın bu üniversitede hayata geçirildiğini göstermektedir. Şanghai Açık Üniversitesi'nde engelli öğrenenlere ayrı bir parantez açmak gerekmektedir. Xuhui Branş Okulu'nda bu öğrencilere tanınan imkânların çok üst düzeyde olduğu gözlenmiştir. Her bir öğrenciye ait kişisel bilgisayar imkânı, gerekli ekipmanların sağlanması ve bazı sınıflarda her bir öğrenciye bir piyano tesis edilmesi engelli öğrenenlere verilen önemi göstermektedir.

Şanghai Açık Üniversitesi'nin genellikle Çin Halk Cumhuriyeti içindeki üniversitelerle yerel işbirliklerinin güçlü olduğu, ancak uluslararası anlamda çok fazla işbirliğine sahip olmadıkları gözlenmiştir. Özellikle Çin Milli Eğitim Bakanlığı ile bağlantıların ve işbirliğinin oldukça güçlü olduğu görülmektedir. Programların akreditasyonu ve kalite güvence işlemleriyle ilgili Çin Milli Eğitim Bakanlığı'nın gözlemleri ve teftişlerinin göz önünde bulundurulduğu bilgisine ulaşılmıştır. Yapılan görüşmelerde, üniversitenin en fazla ziyaretlerde bulunduğu ve modellerini uyarlamaya çalıştığı üniversite ise İngiliz Açık Üniversitesi olarak dikkat çekmektedir. Personel değişim programları ve kısa süreli eğitimler yanında üst düzey ziyaretlerle bu iki üniversitenin işbirliklerini artırma yoluna gittikleri görülmüştür.

Şanghai Açık Üniversitesi karma öğrenme modeli ile hem yüz yüze, hem çevrimiçi dersleri öğrencilerine sunmaktadır. Yüz yüze dersler öğretmenler tarafından branş okulları adlı verilen kurumlarda verilmektedir. Uygulamalı eğitimler öğretmenlerle yüz yüze gerçekleştirilmektedir.

Üniversitede yapılan görüşmelerde, Çinli öğrenenlerin daha çok Bilgisayar Bilimleri, Finans, Yabancı Dil ve İşletme Yönetimi programlarını tercih etmeleri dikkat çekicidir. Öğrenenlerin istihdam olanakları geniş ve gelecek vadeden bu programları seçtikleri ve giriş puanlarının yüksek olduğu verisine ulaşılmıştır.

Şanghai Açık Üniversitesi, yenilikçi eğitim teknolojileri uygulamaları ve mühendisliğe yönelik araştırma merkezlerine de ev sahipliği yapmaktadır. Buralarda daha çok Ar-Ge faaliyetleri ve laboratuvar uygulamaları gerçekleştirilmektedir. Bu araştırma merkezlerinden bazıları şunlardır:

- Şanghai Post-Doktora Düzeyinde Yenilikler ve Eğitim Teknolojisi Uygulamaları
- Bilgi Güvenliği ve Sosyal Yönetim Yenilikleri Laboratuvarı

- Şanghay Açık ve Uzaktan Öğrenme Sistemine Yönelik Mühendislik Teknolojileri Araştırma Merkezi

Destek hizmetleri kapsamında, telefon, SMS, e-posta, çevrimiçi danışmanlık, WeChat mobil destek ve QQ grup destek uygulamaları bulunmaktadır. Bu noktada mobil uygulamalar aracılığıyla gerçekleştirilen destek hizmetlerinin en yoğun kullanılan destek türü olması dikkat çekici bir durumdur.

Yalnızca destek hizmetleri kapsamında kullanılmak üzere geliştirilen bir mobil uygulama ile mesaj gönderme, hatırlatıcılar, bilgi sorgulama, danışmanlık, anket, değerlendirme, şikâyetler ve öneriler gibi çeşitli konularda destek hizmetlerinden yararlanılmaktadır. Ayrıca, Şanghay Açık Üniversitesi'nin etkili bir yüz yüze danışmanlık hizmeti verdiği, ana kampüste bulunan 7/24 çağrı merkezi ile destek sunduğu da belirlenmiştir. Tüm bunların yanında, maddi güçlük yaşayan öğrencilere düzenli yardım hizmetleri ve kapı kapı (door to door) adı verilen destek hizmetleri de bulunmaktadır.

Şanghay Açık Üniversitesi öğrencilerinden bir kısmının hükümlülerden oluşması da bu üniversitenin toplumun tüm bireylerini kucaklayıp benimsediğini ve herkesin eğitim alma hakkına gösterdiği saygıyı kanıtlar niteliktedir. Toplumun her kesimine ulaşmaya ve dokunmaya çalışarak Şanghay kenti için “öğrenen toplum-öğrenen şehir” ilkesini gerçekleştirme hedefini taşıyan Şanghay Açık Üniversitesi gelecekte daha fazla adını duyurma potansiyeli olan bir eğitim kurumu olarak dikkat çekmektedir.

Şanghay Açık Üniversitesi'nde Kullanılan Açık ve Uzaktan Öğrenme Ders Malzemeleri

Şanghay Açık Üniversitesi çok çeşitli açık ve uzaktan öğrenme malzemesini öğrenenlerine sunmaya çalışmaktadır. Öğrenme malzemelerinin üretiminde temel merkez, “Öğrenme Dünyası” içindeki “Eğitsel Kaynak Merkezi” adlı birimdir. 150 yazılımcının olduğu, Adobe Flash tabanlı animasyonlar başta olmak üzere pek çok e-öğrenme malzemesinin üretimi çeşitli platformlarda gerçekleştirilmektedir. Yazılım geliştiriciler ve tasarımcılardan oluşan bu birim e-öğrenme üretiminin kalbi gibidir.

Yine “Öğrenme Dünyası” içinde bulunan “Açıköğretimde Dijital Laboratuvar (Digital Lab of Open Learning)” kapsamında çeşitli yenilikçi teknolojilerle öğrenme süreci zenginleştirilmeye çalışılmaktadır. Dijital Lab'ta öğrenme ortamları iki farklı şekilde gerçekleştirilmektedir. Şanghay Açık Üniversitesi, karma öğrenme modelini uyguladığından dolayı, “Sınıf Öğrenme Ortamı (Classroom Learning Space)” ve “Ağ Tabanlı Öğrenme Ortamı (Network-based Learning Space) olarak iki yaklaşım izlenmektedir. Sınıf öğrenme ortamı

kapsamında, dairesel sahne simülasyon ekranları, spektra görüş, etkileşimli öğrenme ekranları, bireysel öğrenme terminalleri, üç boyutlu sanal gerçeklik, artırılmış gerçeklik gibi ortamlar kullanılmaktadır. Ağ tabanlı öğrenme ortamları kapsamında ise, artırılmış gerçeklik, sanal gerçeklik panorama, mikro videolar, WeChat etkileşimli canlı mobil yayınlar, sosyal medya tabanlı öğrenme gibi çeşitli çevrimiçi ortamlar kullanılmaktadır. Bunlara ek olarak, beyin dalgalarının gözlenmesi, göz hareketlerinin izlenmesi, Microsoft Kinect tabanlı hareket analizleri gibi yöntemler de dijital laboratuvarlarda uygulanan diğer teknolojilerdir. Dijital laboratuvar bir tür insan-bilgisayar etkileşimi laboratuvarı olarak belirtilebilir. Dijital laboratuvarlarda pek çok makale, araştırma ve projeler gerçekleştirildiği gibi gelecekte yapılacak çalışmalar için de potansiyeli bulunmaktadır. Ayrıca bu laboratuvar üniversitenin saygınlığını ve marka değerini artıran bir niteliktedir. Dijital laboratuvarlarda, araştırma geliştirme faaliyetlerinin yürütülmesi yanında, Şanghay'daki başarılı ilköğretim seviyesindeki öğrenciler de buradan faydalanmakta ve Şanghay Açık Üniversitesi'ndeki öğretim elemanları da laboratuvarı kullanmaktadırlar.

Bunlara ek olarak özellikle Bilim ve Mühendislik Fakültesi'nde robotik laboratuvarları, ağ laboratuvarları ve sanal laboratuvarlarda gerçekleştirilen simülasyonlar ve deneyler etkileşimli bir şekilde sunulmaktadır. Bu laboratuvarlarda, 74 kampüs dışı deney yapma imkânı ve 26 çevrimiçi simülasyonla ders işleme fırsatı sunulmaktadır.

Şanghay Açık Üniversitesi'nde yaşam boyu öğrenmeyi, yetişkin öğrencilerin eğitimini, dil öğretimini gerçekleştirmeyi amaçlayan pek çok portal bulunmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda sıralanmaktadır:

- Şanghay Yaşam Boyu Öğrenme Web Sitesi
- Yaşam Boyu Eğitim için Şanghay Kaynak Merkezi
- Yaşlı Bireyler İçin Şanghay Uzaktan Eğitim Ağı
- Öğretmenler için Şanghay Eğitim Ağı
- Şanghay Çin Dili ve Özellikleri Portalı
- Şanghay Öğrenme Toplumunu Yapılandırma Portalı

Tüm bu ağ ve portallar (www.sherc.net) adresinde bulunan tek bir portalda birleşmektedir. Değerlendirme süreçlerinde ise, Şanghay Açık Üniversitesi, büyük veri analizleri, öğrenme analitikleri ve veri madenciliği teknikleriyle öğrencilerini izlemektedir.

Çin'de sosyal medya kullanım alışkanlıklarının farklı olmasından dolayı öğrenme malzemeleri ve ortamları da etkilenmiş gibi gözükmektedir. Örneğin, Google yerine Baidu arama motoru, microblog sitesi Twitter yerine Weibo kullanılırken, QQ ve WeChat gibi

uygulamalar da öğrenme ortamlarında etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Bu uygulamalar derslerde, destek hizmetlerinde ve pek çok farklı şekilde kullanılmaktadır.

Mobil öğrenmede Şanghay Açık Üniversitesi'nin kendi ürettiği mobil uygulamalarla birlikte, WeChat gibi mobil uygulamaların etkin bir şekilde kullanılabilirdiği görülmektedir. Bu da Şanghay Açık Üniversitesi'nin güçlü özelliklerinden biridir.

Şanghay Açık Üniversitesi'nde yapılan gözlemlerde, artırılmış gerçeklik ve sanal gerçeklik gibi teknolojilerin bir öğrenme ortamı olarak kullanıldığı görülmüştür. "Dijital Lab" adlı birimde, artırılmış gerçeklik gezegen uygulaması, Oculus Rift tabanlı sanal gerçeklik uygulamaları, spektra görüş adı verilen jest tabanlı samanyolu sistemi tanıtım uygulaması, beyin dalgalarının analizi, göz izleme teknolojisi, Kinect tabanlı harekete duyarlı öğrenme ortamları gibi inovatif teknolojilerin etkin olarak kullanıldığı gözlenmiştir.

Artırılmış gerçeklik, gezegenlerin iki boyutlu resimlerinin, üç boyutlu şekilde görüntülenmesi ve böylece güneş sisteminin daha ilgi çekici şekilde öğrenilmesini kapsamaktadır. Sanal gerçeklik ise, Oculus Rift adlı sanal gerçeklik gözlüğü ile gerçekleştirilmektedir.

Dijital Lab bir tür insan-bilgisayar etkileşimi laboratuvarı niteliğine de sahiptir. Spektra görüş uygulaması, samanyolu sistemindeki gezegenleri el hareketlerinin algılanması yoluyla öğretilmesini hedeflemektedir. Uygulama, ilgi çekici özelliğiyle, uzay sisteminin daha etkileşimli ve etkili bir şekilde öğretilmesinde kullanılmaktadır. Beyin dalgaları analizleri ve göz izleme teknolojilerinin kullanımı ise insan-bilgisayar etkileşiminin en temel kullanım alanlarından biridir. Laboratuvara gelen öğrencilerin kullanabildiği bu sistemler ile öğrenmenin izlenmesi, hangi noktalarda öğrenmenin yoğun olduğu, dikkat düzeyinin nerede kaybolduğu gibi bazı ölçümler yapılmakta ve daha etkili öğrenme süreci için gerekenler analiz edilmektedir. Kinect ile jest-hareket tabanlı uygulamalar ile sunumlar sırasında doğru vücut duruş pozisyonunda bulunma, doğru jest, mimik ve el hareketlerini kullanma eğitimleri verilmektedir.

Ayrıca çevrimiçi öğrenme kapsamında mikro videolar ve kitlesel açık çevrimiçi dersler de kullanılmaktadır. 30 saniye ile 1 dakika arasında çekilen ve genelde dersin tanıtımı ve önemli noktalarının aktarılmasında kullanılan mikro videolar yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Kitlesel açık çevrimiçi derslerin ise, mobil uygulama ile gerçekleştirildiği bilgisine ulaşılmıştır.

Uzak konumlarda bulunan öğrencilere bu teknolojileri ulaştırmak yerine, araştırma yapmak, makale ve projeler geliştirmek için bu laboratuvarın kullanıldığı söylenebilir. Ancak

bu sınırlılığı önlemek adına WeChat mobil uygulaması içerisinde Dijital Lab'ta kullanılan bileşenleri bütünleştirdikleri görülmektedir. Tüm Dijital Lab bileşenlerinin diğer öğrencilere ulaşımı QR kodlar ile olabilmektedir. QR kod ekranı, WeChat mobil uygulaması içinde bulunan tarayıcı uygulaması ile tarandığında Dijital Lab'ın mobil versiyonu görüntülenebilmektedir. Bu kapsamda, uzak konumdaki bir öğrenen de, bu laboratuvardaki öğrenme malzemelerinden yararlanabilme olanağı bulmaktadır.

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi ile Şanghay Açık Üniversitesinin Karşılaştırılması

İki üniversitenin karşılaştırmasından önce, Türkiye ve Çin'deki açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinin işleyişinden kısaca bahsetmek yararlı olacaktır. Türkiye'de "Açık Üniversite" sisteminden ziyade, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Erzurum Atatürk Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi bünyesinde bulunan "Açıköğretim Fakültesi" ile açık ve uzaktan öğrenme faaliyetleri yürütülmektedir. Ayrıca Türkiye'nin hemen hemen tüm üniversitelerinde "Uzaktan Eğitim Merkezleri" bulunmaktadır. Çin'de ise açık üniversite sistemi yaygındır. Çin Ulusal Açık Üniversitesi, Pekin Açık Üniversitesi, Jiangsu Açık Üniversitesi, Yunnan Açık Üniversitesi, Guangdong Açık Üniversitesi ile birlikte, Şanghay Açık Üniversitesi de Çin'de bulunan 6 açık üniversiteden biridir.

Kuruluş hikâyesi kapsamında karşılaştırıldığında, Anadolu Üniversitesi ve Şanghay Açık Üniversitesi'nin çok yakın tarihlerde kurulduğu ve köklü bir geçmişe sahip oldukları görülmektedir. Bu bakımdan benzer özelliklere sahiplerdir. Ancak Şanghay Açık Üniversitesi'nin eski bir televizyon üniversitesi olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Eski bir Televizyon Üniversitesi olmalarına karşın, yeni teknolojilerin kullanılma eğiliminin oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, maliyeti yüksek olmasına karşın gelecekte yeni laboratuvarlar ve araştırma merkezleri kurarak bu alanda daha fazla gelişme hedefleri bulunmaktadır.

İki üniversite açısından öğrenci sayıları arasında büyük farklılık bulunmaktadır. Aktif ve pasif toplam öğrenci sayısı 2.724.000 olan Anadolu Üniversitesi, Şanghay Açık Üniversitesi'ne oranla çok daha fazla öğrenci sayısına sahiptir. Yüksek öğrenci sayısının sağladığı üstünlükler ve sınırlılıklar da bu iki üniversitenin uygulamalarına yansımaktadır. Yüksek öğrenci sayısının üstün ve güçlü yönleri olduğu gibi bazı uygulamaların gerçekleştirilmesini olanaksız kılmak gibi sınırlı yönleri de bulunmaktadır.

Öğretim elemanı sayılarında Şanghay Açık Üniversitesi'nin daha fazla öğretim elemanı çalıştırdığı görülmektedir. Ayrıca, Anadolu Üniversitesi'nden farklı olarak öğretim elemanları tam zamanlı ve yarı zamanlı çalışanlar olarak ayrılmaktadır.

Öğretim modeli, iki üniversitenin de karma olarak nitelendirilebilir. Anadolu Üniversitesi'nde yüz yüze derslerden yararlanabilen öğrencilere benzer olarak, Şanghay Açık Üniversitesi'nde de uygulama laboratuvarları ve yüz yüze dersler bulunmaktadır.

Şanghay Açık Üniversitesi'nde Çin'in politikaları gereği Türkiye'den çok farklı web siteleri ve mobil uygulamalar aktif olarak çalışmaktadır. Başta WeChat olmak üzere Türkiye'de ve Avrupa'da çok yaygın olmayan mobil uygulamalar oldukça etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Buna benzer olarak, Çin'de, QR kodların sadece üniversitede değil, tüm ülkede yaygın bir şekilde kullanıldığı gözlenmiştir.

İki üniversite de, e-öğrenme ortamlarını tek bir platformda birleştirmiştir. Anadolu Üniversitesi'nde Blackboard tabanlı bir öğrenme yönetim sistemi kullanılırken, Şanghay Açık Üniversitesi SHERC adlı bir platform geliştirerek tüm portalları tek noktada bütünleştirmiştir. Bir diğer benzerlik ise, televizyon istasyonlarında görülmektedir. Şanghay Açık Üniversitesi'nde “Şanghay Eğitim Televizyonu İstasyonu (Shanghai Education Television Station)” adlı ulusal bir televizyon kanalı vardır. Anadolu Üniversitesi'nde ise, tüm Türkiye çapında yayın yapan “TRT-Okul” adlı bir eğitim tabanlı televizyon kanalı bulunmaktadır.

Kullanılan e-öğrenme ortamları kapsamında iki üniversitenin de benzer ve farklı ortamlar kullanmakta olduğu tespit edilmiştir. Anadolu Üniversitesi'ndeki 1 soru 1 cevap ortamına benzer olarak, Şanghay Açık Üniversitesi'nde mikro videolar sunulmaktadır. Ayrıca canlı video konferans dersleri de benzer özellikler göstermektedir. Anadolu Üniversitesi geçmiş dönemlerde e-seminer adı verilen dersleri, Adobe Connect, 2016-2017 döneminde ise, Blackboard Colloborate sistemiyle sunarken, Şanghay Açık Üniversitesi kendi yazılımcılarının geliştirdiği bir video konferans sistemini kullanmaktadır.

Animasyon tabanlı dersler kapsamında, Anadolu Üniversitesi GoAnimate ve Articulate gibi gelişmiş yazarlık araçları ve uygulamaları kullanırken, Şanghay Açık Üniversitesi'nde hala Adobe Flash uygulamalarının kullanılması sınırlı bir özellik olarak yorumlanabilir. Ancak Dijital Lab'ta üretilen ve kullanılan artırılmış gerçeklik, sanal gerçeklik, insan bilgisayar etkileşimi uygulamaları gibi yeni teknolojilerin entegrasyonu konusunda Şanghay Açık Üniversitesi'nin etkin olduğu görülebilmektedir. Bu noktada, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi kapsamında Dijital Laboratuvar'a benzer kurulacak bir teknoloji laboratuvarı Anadolu Üniversitesi'nde gerçekleştirilecek projeler, uygulamalar ve bilimsel

çalışmalar kapsamında etkili olabileceği gibi kurumun marka değeri ve saygınlığını da artırabilecektir.

İki üniversitenin de, kitlesel açık çevrimiçi dersleri kullandığı görülmektedir. Anadolu Üniversitesi Akadema adlı geniş kapsamlı bir platform hazırlarken, Şanghay Açık Üniversitesi mobil uygulama içinde bir ortam tasarlamıştır. Alınan bilgilere göre, bu platformun geliştirme süreci devam etmektedir.

Mobil uygulama kapsamında “Anadolu Mobil” ve “SOU Mobile Campus” adlı iki üniversitenin de özel mobil uygulaması bulunmaktadır.

Öğrenme desteği bağlamında, Şanghay Açık Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi benzer uygulamalara sahiptir. Çevrimiçi destek, çağrı merkezleri, mobil destek gibi konularda benzer yöntemler uygulamaktadır. Anadolu Üniversitesi 7/24 Etkileşim Merkezi ile Şanghay Açık Üniversitesi çağrı merkezi oldukça benzer nitelikler taşımaktadır.

Sınav sistemi kapsamında, Anadolu Üniversitesi ülke çapında yüz yüze bir sınav organizasyonuna sahiptir. Şanghay Açık Üniversitesi ise sınav sistemi kapsamında daha çeşitlilik göstermektedir. Özellikle öğretim elemanının tercihi de bu noktada rol oynamaktadır. Sınavlar çevrimiçi, laboratuvarında veya sınıflarda yapılabilmektedir.

Basılı ders kitaplarının kullanımı ve öğrencilere dağıtılması da iki üniversitede de benzer niteliktedir.

2012 yılında başlatılan ve 50000’den fazla öğrencinin kredi transferi yaptığı “Şanghay Akademik Kredi Transferi” adlı sistem Şanghay Açık Üniversitesi’ne özeldir. Bu uygulamanın Anadolu Üniversitesi’nde benzer bir uygulaması bulunmamaktadır.

Şanghay Açık Üniversitesi’nde akademik çalışmalara daha fazla yoğunlaşan akademisyenlerin öğretme becerilerinin ve öğretme performanslarının düşmesi gibi bir problemin olduğu sıklıkla dile getirilmiştir. Türkiye ve Anadolu Üniversitesi’nde de buna benzer bir problemin var olduğu söylenebilir.

Şanghay Açık Üniversitesi’nde değişim programlarının çok aktif çalıştığı gözlenmiştir. Hem öğrenci hem akademisyen değişim programlarıyla Şanghay’ın ve üniversitenin Dünya’ya tanıtılması ve diğer üniversitelerin tanınması ve işbirliği olanaklarının araştırılması amaçlanmaktadır. Uluslararası değişim enstitüsü bu görevi etkin şekilde yürütmektedir.

Aşağıdaki özet tabloda (Tablo 1) Şanghay Açık Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi’nin bazı yönlerden ele alındığı temel karşılaştırmalar bulunmaktadır.

Tablo 1

Anadolu Üniversitesi ve Şanghay Açık Üniversitesi'nin Çeşitli Yönlerden Karşılaştırması

	Anadolu Üniversitesi	Şanghay Açık Üniversitesi
Kuruluş Hikayesi	Temeli 1958 yılında kurulan Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi dayanır. 1982'de Anadolu Üniversitesi adını almıştır. Ayrıca 1982'de Açıköğretim Fakültesi resmi olarak kurulmuştur.	Temeli 1960'da kurulan Shanghai Televizyon Üniversitesi'ne dayanır. 2012'de Şanghay Açık Üniversitesi adını almıştır.
Öğrenci Sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Örgün Eğitim Öğrenci Sayısı (Lisans): 23.194 • Örgün Eğitim Öğrenci Sayısı (Önlisans): 3.250 • Lisansüstü Öğrenci Sayısı (Yüksek Lisans ve Doktora): 4.121 • Örgün Eğitim Öğrenci Sayısı (Toplam): 30.565 • Açıköğretim Öğrenci Sayısı (Aktif): 1.397.809 • Açıköğretim Öğrenci Sayısı (Pasif): 1.296.276 • Açıköğretim Öğrenci Sayısı (Toplam): 2.694.085 • Toplam Öğrenci Sayısı: 2.724.650 	<ul style="list-style-type: none"> • 110.000 lisans ve önlisans öğrencisi • Öğrencilerin %40'ı göçmen işçiler • 1310 engelli öğrenci • 251 yetişkin (65 yaş üstü) öğrenci (lisans seviyesinde) • 560.000 derecesi bulunmayan (non-degree) programlarda kayıtlı yetişkin öğrenci • 1300'den fazla cezaevi hükümlüsü
Öğretim Elemanı Sayısı	2.537 öğretim elemanı	<ul style="list-style-type: none"> • 1480 tam zamanlı öğretim elemanı • 2730 yarı zamanlı öğretim elemanı
Kampüs Sayısı	2	3
Öğretim Modeli	Karma	Karma
e-Öğrenme malzemelerinin üretildiği yer	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenme Teknolojileri AR-GE Birimi • TV Yapım Merkezi 	Şanghay Eğitsel Kaynak Merkezi
e-Öğrenme ortamlarının birleştiği platform	Blackboard tabanlı Anadolium e-kampüs sistemi	www.sherc.net
Kullanılan e-Öğrenme ortamları	<ul style="list-style-type: none"> • GoAnimate Animasyonları ve Articulate Yazarlık Araçlarının kullanımı • E-Seminer video konferans sistemi • Konu anlatım videoları • 1 soru 1 cevap • Sesli kitaplar • e-kitaplar • e-ders • Powerpoint slaytları • Kitlesele açık çevrimiçi dersler (AKADEMA) 	<ul style="list-style-type: none"> • Flash animasyonlar • Video konferans sistemi • Mikro-video dersleri • Artırılmış gerçeklik • Sanal gerçeklik • Beyin dalgaları gözlemeleme • Postür izleme • Göz izleme • Oyun tabanlı öğrenme • Powerpoint slaytları • Kitlesele açık çevrimiçi dersler (Mobil)

Mobil Uygulamalar	Anadolu Mobil	SOU Mobile Campus
Basılı Ders Kitapları	Etkin (Ücretsiz)	Etkin (Ücretsiz)
Sınav Sistemi	Sınavlar, belirlenen bölgelerdeki okul ve üniversitelerde, ülke çapında merkezi sistemle yapılmaktadır.	Sınavların bir bölümü çevrimiçi, bir bölümü laboratuvarlarda bilgisayarlar aracılığıyla, bir bölümü ise, kâğıt-kalem tabanlı yüz yüze sınıflarda yapılmaktadır.
TV Kanalı	TRT-Okul (Ulusal)	Şanghay Eğitim Televizyonu İstasyonu (Ulusal)
Açık ve uzaktan öğrenme sistemlerine ait dergiler	Turkish Online Journal of Distance Education (TOJDE) & Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)	Open Education Research adlı hakemli dergi

Sonuçlar ve Öneriler

Bu çalışma ile Türkiye ve Çin gibi iki yüksek nüfuslu ülkenin açık ve uzaktan öğrenme hizmeti sunan iki saygın kurumu olan Anadolu Üniversitesi ve Şanghay Açık Üniversitesi çeşitli yönlerden karşılaştırılmış ve değerlendirmeler yapılmıştır. Yapılan karşılaştırmalar genelde, açık ve uzaktan öğrenme sistemleri, yaklaşımları ve kullanılan ders malzemeleri etrafında şekillendirilmiştir. Çalışma kapsamında iki üniversitenin kuruluş hikâyesi, öğrenci sayısı, öğretim elemanı sayısı, kampüs sayısı, öğretim modeli, e-öğrenme malzemelerinin üretildiği yer, e-öğrenme ortamlarının birleştiği platform, kullanılan e-öğrenme ortamları, mobil uygulamalar, basılı ders kitapları, sınav sistemi, televizyon kanalı, açık ve uzaktan öğrenme sistemlerine ait dergiler gibi çeşitli yönlerden karşılaştırılması sağlanmıştır. Bu çalışmanın üniversitelerin üstün ve sınırlı yönlerinin tespit edilmesinde, işbirliği fırsatlarında, yeni uygulamaların ve modellerin geliştirilmesi aşamasında katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yazarın Notu

Bu çalışmada Şanghay Açık Üniversitesi ile ilgili veriler, 16-27 Mayıs 2016 tarihleri arasında Şanghay Açık Üniversitesi'nde gerçekleştirilen "Açık Üniversiteler Arası Personel Değişimi Burs Programı" kapsamında toplanmıştır. Bu çalışmanın gerçekleştirilmesindeki değerli katkılarından dolayı Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sisteminden Sorumlu Rektör Yardımcısı ve Açıköğretim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Yücel Güney'e, Şanghay Açık Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Jiang Hong'a, Dijital Laboratuvar ve Uluslararası Değişim Enstitüsü çalışanlarına teşekkür ederim.

Kaynakça

Anadolu Üniversitesi (2015). *2014-2015 öğretim yılı Açıköğretim sistemine ilişkin öğrenci görüşleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Anadolu Üniversitesi (2016a). *Hakkında*.

<https://www.anadolu.edu.tr/universitemiz/kurumsal/hakkinda> Erişim tarihi: 09.10.2016

Anadolu Üniversitesi (2016b). *Anadolum eKampus sistemi*.

<https://www.anadolu.edu.tr/acikogretim/ogrenme-ortamlari/anadolum-ekampus-sistemi>

Erişim tarihi: 09.10.2016

AÖ e-bülten (2015). *Öğrenme Teknolojileri Ar-Ge Birimi tarafından yeni üretilen e-öğrenme malzemeleri*.

<https://www.anadolu.edu.tr/uploads/anadolu/ckfinder/aof/files/A%C3%96F%20ARALI%20e-B%C3%BClten.pdf> Erişim tarihi: 01.10.2016

Wikipedia (2016). *List of largest universities by enrollment*.

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_largest_universities_by_enrollment Erişim tarihi:

13.09.2016

Yazar Hakkında

Arş. Gör. Hakan ALTINPULLUK

Hakan Altınpulluk, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Uzaktan Öğretim bölümünde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktadır. Lisans eğitimini Anadolu Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) bölümünde 2009 yılında tamamlamıştır. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı'nda doktora öğrencisidir. Hakan Altınpulluk, Artırılmış Gerçeklik, Sanal Gerçeklik, Kitleli Açık Çevrimiçi Dersler, Kişisel Öğrenme Ortamları ve Mobil Öğrenme alanlarında çalışmalarına devam etmektedir.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, Uzaktan Öğretim Bölümü
Yunussemre Kampüsü, Eskişehir, Türkiye 26470
Tel (İş): +90 222 335 05 80 / 2773
Eposta: hakanaltinpulluk@anadolu.edu.tr